

Pri žemaičiu atmintėis opės

*Bevardee opelee i atmintėis opé
Senee suteklejé ér tén paséléka...
Tén meldas žemaitee, po kryžees soklopé,
Ož pruotievius, douna, naujagimi pléka...
Ten prūdosé kvapa dar skeleid ajeraa...
Gražoms mona kalmal Soverts iš ūkellu —
Kaap mona mameles apdélés rožončios...
Vo sodna koplyčiuo — alsavéms smūtkelé.
Tlevielis dar šnek, bruolelee vej pončius,
Mamele verp vélnas žéimoos vakaraas...
Susledaa atején, ont soulu susledén
Vés varsta iš lieta žemaitėška šnekta —
Ér patys vis pašnek, ér klausuos kétu.
Vuo aš — trupiniellis glaudaus pri tlevelé.
Po biški atsiver žemaičiu pasaullis,
Tlk dar nematytiés tuo krovéna kelé,
Išnleikinta žmuogaus, ykalintas saulés,
Kraujees nutaškytu arému gimbū.
Vésé iškellava keleees skirtingaas
Po véina, po véina i omžéna tyla...
Pri atmintėis opės aš stuovo sustingés,
Beržielis atruoda kaap žalé krapyla,
Ér švēntén i atelti kiell jaunimou.*

Vielénés

*Vésū Tlevynie, ték kétuokem laiké,
Kor jau nabler šiuos žemés suopullū,
Vésus žmuogaus egzeménus éšlalké,
Nagavuot žemie yprastū giellū...*

*Paberk, tievilli, omženuos Tlevynés
Aptaké saujé éšmintéis grūdū.
Kuol dygs anéi ér augs, žmuoniū grumtynés
Norims ont kélémaas déngtū grindū.*

*Geroma dounas mums éškepk, mamalé,
Éš méltu, na pykté géruom somaltū,
Pu réiké padalyk vaakams, pu vilti žalé,
Naskérdama kaltū ér nakaltū.*

*Glaudous pri medé — omženuojé gausma
Ér tamstu žuodžiu éš gelmies klausaus.
Kaap douna éšdalyso švēntū Vieléniu jausma
Véséms véséms ér dar palékso sau.*

Lapkrétė paveikslė

*Viel lapkrétė paveikslė (kaap ér pryš šimta metu)
Belapee medee, varnas ér dongos ba spalvuos.
Atein i žemé žmuonés, tšein viel, nasopraté,
Éš kor téik jouda varga žemelle Lietovuos.*

Pérma žemaitėška eillérasti parašiau 1948 metaas, bės muokydama Telšiūsé. Ons yr platee deinioujems "so pasékraipymaas": "Vuo pasakyk ar viel ateisi, sorékos pémpee ont dérvaona" ér teep tuollau. Tumet daug rašiau. Nū 9 metiliu... Telšiū gimnazéjuo (nū 1942 m.) dédélee yduomée literatu büreliou vaduovava muokytuos Kudirkia, vuo po kara — Skeivys, Tylenis. Tyleni so žmuona (irgi muokytojé) išvežé i Sėbéra. Omžéna pagarbā tū tomsiū laikū svyturems!

Par vuokietimi Telšiū gimnazéjés salie, kor vésé liuobam rinktéis rytmetinee maldaas, kabuojé dédelis portrets abéturenta Vytauta Žvérzdé (Žvirzdys). Ons bova iš didelies neturtinga darbininka šeimuos, žiauree nokonkintis Rainiūsé. Dalyvavau konkéniū laidotuvies. Mon ejé 11 metaa. Tlevielis drebončio balso saké: "Vaakaa, ton déina atminké lig graba léntos ér ženuoké, kas yr bolševizmos". Ér neožméršuom, ér ženuom...

Muoksla draugaa mon élgaas priekaištava, kad neišejau literatūras kelees, nelšmuokau Ezuopa kalbuos. Rašiau tik retkartees, sau. Baigiau dailės instituta, derbau Muodeliu nomūsé. Tonkee atvažiouju i sava Telšiūs, kor télik daug mačiau ér gera, ér bluoga. Šerdės trauk soryžtē...

*I kūdékystés péivas atsésoko sekundee,
Savé ont mamas ronku taap aiškee pamatau.
Gyvenéma stebükla aš palytieta bundo
Ték pasakyt namuoko: "Mamalé, ačio Tau!"*

*Žalluo švēntuovie saulés, mellés ér geroma
Mon delvē nagailiéjé kékvéina déina daug...
Sogriuvé balsés audras tlevū statyta noma,
Po tuo vaikystés žemie dagee ér usnys aug.*

*Pékté malūnaa malé tievū ér mona laika,
Ons kréta skausma šoklem ont žemés, ont šerdéis.
Kaap reek savé sorasté, saulletu péluvaaka,
Jie Omženasis Tlevs mon ronkas nalštéis?*

*Viel lapkrétė paveikslé vérp vielénitu léipsnelés.
Kalbiekét mon, tievelee, éš omženū nomū...
Če, žemle, table gyvas jūséškés eglés žalés,
Kor élsénuot Jūs akis ér švētiet geromo.*

Kuo ons kruok?

*Oniuollellis so sédabra kamašelee
Stuov sparnellus nosvarénés
Ér taap griaudee kruok.
Tek oplells ašaréllu po berželee,
Dreb žvalgždékés vakarénés —
Noraminté aniuola namuok.*

*Aniuols kruok diel paséklydusiu vaikieliu —
Kaa paaugéna, jiemé ér éšvaré —
Ér šerdéis geroma lauk.
Ešsirinkén sau téktaa Garlūnu kiell,
Vés kariaun guobšuoliu kara,
Vuo žemelé mellés, ronku lauk.*

Omžéms rats

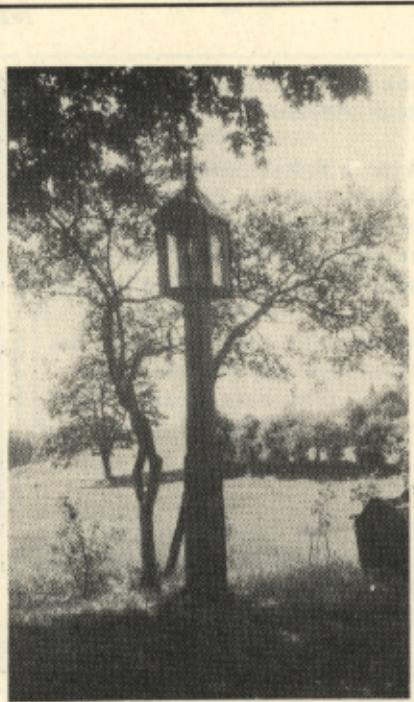
Mon atruoda, ka omžius jau eeno,
Éš dédžiausés slapybiu šaléls
I gražiausé žemaitéška žemé,
Kor stebüklu žéidaa praséskleis.

Grajéj žalé eglynu varguonaa,
Žalé gelismé laukú ér žmuogaus.
Mas, tuos žemés vargšelee ér puonaa,
Nu dérvuos lig aukštybiu dongaus...

Vuo žydrynie pakéba kaap tyče
Cyrulieliu varpieliu šimtaa...
Dievė brongos, čie tava bažnyčę,
Kor vésé dérb ér meldas karštaa.

Meldas téi, kor ož laisvę če kuovies,
Meldas téi, kor éš naujé ateis,
Ér žemaičiu žalluoje švēntuovie
Nateisingaa véins kéta noteis.

Tlevé, sokdams gyvenéma rata,
Sok anon éš šiuo šimtmeté balsé,
Kad, paklydémus sava sopraté,
Sosérastomem kielli i švēisa.

A. Petrašiūna puortégrapéjé

Švēnta Juona nakti

Žéb ont smélgu karuoliokaa,
Šuok velnaatee pabalees...
Saulé leidas, luo šoniokaa,
Riekau mergas pašalees...
Éš ganyklu tūzé-tūzé
Skersaa placés; ar mataa?
Pargen karvés pélmou Juzis —
Būs pélnelé ata-taa!
Saulé tūples už eglyna.
Patés klumpés Onté neš.
Ont gruonyčés, pri karklyna,
Sava Vuoné žena — ras.
Ton naktelé švēnta Juona
Reektom mislyté švēntaa,
Vuo vēsuokéi zababuonaa
Lend i galva nelauktaa...
Onté stuov kaap onžoulielis,
Koisee kaap strébuokaa kond,
Kvep kaap mergas lauka gielés —
Onté Vuonés nesorond...
Al, to, Vuoné, brongi Vuoné,
Kon to mon dabaa daraa?
Jok vēinam par švēnta Juona
Yra baisee negeraa.
Kaap vabuolés tava akys
Braiža širdi. Kaap ištvart?
Tos apvalés cébolékés,
Kaap žénaa, iš klumpiu vert.
Dar i zlasté ved téi koisee!
Vuo kad trénkso, po velnees!
Plaukš! Sopykés Onté baisee
Noklomplava pabalees.

Majednos atsétékéims

Eeno, veizo ér matau —
Sied képšaatlis unt kelmelé.
Tik nikaap nesopratau,
Kon ons jimbliuo éš maišelé.
Išem, ousta, kramé kraipa
Ér kažkon i šuona met,
Pasékralpa, pasévalpa
Ér éš jouka vėsos kret.
Aš ož oudégaatés capt!
— Kuo če dergliuojys, kipšieli?
Ons tik éšsegondés — šlept,
Spleree numeté maišieli.
— Kaap par spavfednė sakyk,
Skeltanagi kavalieriau,
Ar ér to "privatizouji",
Pekluos to punkcijuonieriau?
— Aš ba Uokas Kazmiera
Vagéšellus capt carapt!..
Veizo, kaap képšaatlis joukas
Ér ož sava maiša — kapt.
Saka:
— Jimk věskou ugolnee,
Vuo mon düše ožrašyk!
— Ne! — sakau, — nuplepés velné,
Nastuoruokis, naprašyk!
Aš cékaunos nu géméma —
Kas maišelie yr vés rūp.
Vešs ér šeep ér teep, nabžéna,
Krapštuos raga, vaipa lüpa.
Saka:

— Douk tau pakrapštyso
Skūra lig kaulelé, puoné,
Bataa daug kor mallavuoté,
Vuo kaulelee juk rauduoné.
Kéik vēsuokiu deputatu
Lietovelie krapšténiejau.
Rūžavé, rauduoné, balté —
Daug joukelé aptoriejau!
Raudonkaulee nator dūšés.
Anuos vél tuo va, veiziek,
Ešpédiején gyvatkrope...
Vėsas sotartys parnlek...
Posé omžiaus toro truota,
Kéik tuo šlomšta sorinkau!
Pekla paskelbé bankruota
Ér pasaké: "Neškis sau!"
Če — strébuokaa ér skondékaa,
Kagébistu palaikaa...
Ešbarstyso kas haléka —
Dous dar düšlu šéi laikaa.
— Nešk, — sakau, — pas Buruokini,
Kor tek saulé éš ryti
Téisee téisee pro karklyna
Tegol pryded pri kétū!
— Vuo geraa! — velnjoks atkota,—
— Mas va sotaram éš kartal!
Ons par pūdyma noskota.
Aš — tou pūdyma aparté...

Žemaitéškas péršlybas

Kaa i torgo Onté ejé,
Viejee püté, lytos léjé.
Tik Ontuonou na galvuo —
Tonkee lyn jok Lietovuo.
Eedams soséttink Ontuosé,
Dékta mergé raudonposé.
— Labas, Onté!
Onté:
— Jie.
— Lyn ér lyn, vuo jie, vuo jie...
Mésléj Onté: "Buobas reek,
Tik Ontuosé pardaug šnek".
— Jie taap lis, sopūs bolbelés...
— Apséstuos gal lig veselés...
— Ontuonieli, a tat jie?
Žanysmuos? Vuo jie, vuo jie!
Ték a myli?
— Jie tataa. Dar lig šiuol
Nasoprataa?
Tuollaus sosékkébén ejé,
Viejee püté, lytos léjé.